

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.04.019>
УДК 027.54(477.83-25):025.17:[94+316.7]-048.67

Лариса Матвійчук,

<https://orcid.org/0000-0002-7230-9053>,

кандидатка наук із соціальних комунікацій,

старша наукова співробітниця,

інформаційно-аналітичний відділ,

Фонд Президентів України,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (м. Київ, Україна)

просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: l.matvijchuk@ukr.net

Соціокультурна робота Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: наративи історичної пам'яті

Мета статті – вивчення основних аспектів соціокультурних практик Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, спрямованих на розкриття її унікальних історико-культурних фондів, виявлення основних тенденцій і закономірностей цих практик, увиразнення важливості процесу цифровізації щодо їх посутньої підтримки. **Методологія дослідження** базується на використанні принципів наукової об'єктивності та системності при застосуванні методів аналізу, синтезу, моніторингу, опису та узагальнення. **Наукова новизна.** Отримано результати, що визначають специфіку соціокультурної роботи книгозбірні щодо розкриття і популяризації унікальних історико-культурних фондів, окреслено її основні завдання, охарактеризовано особливості формування тематики її основних ділянок, визначено й підтверджено важливість інноваційних процесів для активізації досліджень користувачів книгозбірні. **Висновки.** Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника провадить значну соціокультурну роботу щодо ознайомлення користувачів (чинних і потенційних) з унікальними різнотипними політематичними історико-культурними фондами. Зважаючи на те, що специфіка історико-культурної спадщини XI–XX ст. приваблює передовсім вмотивованих і, звісно, вимогливих читачів, які загалом перебувають в єдиному просторі наукового й культурного бекграунду, працівники установи відповідально підходять до творення соціокультурного продукту, що сприяє формуванню та збереженню історичної пам'яті. Соціокультурні практики книгозбірні зосереджені на виставковій (бібліотекознавчий, книгознавчий, пресознавчий, джерелознавчий, мистецький напрями), музейно-бібліотечній (меморіальні читальні зали, що акцентують роль українських діячів

у творенні національної соціокультурної сфери), презентаційній (видавничий продукт як результат різноаспектного наукового опрацювання фондів) ділянках. Означені ділянки соціокультурної роботи дозволяють скеровувати користувачів на вибір нових напрямів їх дослідницьких інтересів, споряджають новою історичною інформацією, сприяють результативності науково-дослідницького процесу і головно розкривають інформаційний потенціал історико-культурної спадщини.

К л ю ч о в і с л о в а: Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, історико-культурна спадщина, соціокультурна робота, меморіальний читальний зал, видавничка продукція, цифрова репрезентація.

Актуальність теми дослідження. Соціокультурна робота національних наукових бібліотек, що володіють потужною історико-культурною спадщиною українського та інших народів, які проживали поряд на українських землях упродовж минулих століть, постійно перебуває в центрі уваги науковців. Актуальність дослідження цього напрямку науково-бібліотечної діяльності спричинена новими викликами воєнного сьогодення, що потребує активізації вивчення, аналізу та запровадження до наукового обігу історико-культурної спадщини, яка виформовує та зміцнює історичну пам'ять українського соціуму, що через відомі історичні причини зазнала суттєвих деформацій та вкрай негативних впливів.

Мета статті – вивчення основних аспектів соціокультурних практик Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (далі ЛННБ України ім. В. Стефаника), спрямованих на розкриття її унікальних історико-культурних фондів, виявлення основних тенденцій і закономірностей цих практик, увиразнення важливості процесу цифровізації щодо їх посутньої підтримки.

Аналіз досліджень та публікацій. Про соціокультурну роботу наукових бібліотек, її основні функції, запотребованість, важливість для користувачів, неодноразово йшла мова у дослідженнях Л. Бутко [1], Д. Василенко [1], Н. Захарової [3], Т. Коваль [5], Л. Матвійчук [5], О. Матвійчук [7], Ю. Половинчак [11], І. Прокошиної [5], О. Онищенко [10], В. Саранчі [1], Т. Середи [3] та інших науковців. Зокрема, О. Онищенко акцентував увагу на важливому і уважному підході до формування цієї ділянки, відзначаючи, що «сутнісне призначення бібліотек, особливо наукових, – поширення знань, вченості, корисної інформації, культури, духовності. Головна (і вічна!) їхня функція не дозвілля, а науково-освітня, науково-інформаційна. І якщо говорити про наукову бібліотеку як про «третє місце» в життєвому просторі людини, то необхідно мати на увазі образ бібліотеки як Будинку Знань (не просто сховища!), Фабрики Думки, Центру синтезу і передавання всім бажаним науково- і соціально значущої інформації» [10, с. 6]. Настанова вченого дозволяє прицільно оцінювати й провадити діяльність бібліотек, що акумулювали у своїх фондах значну історико-культурну спадщину, актуалізація вивчення якої є нині важливим завданням української науки.

Ведучи мову про соціокультурну роботу ЛННБ України ім. В. Стефаника, відзначимо, що впродовж крайніх років було опубліковано чимало матеріалів безпосередніх учасників цього процесу – наукових працівників книгозбірні, які висвітлювали особливості діяльності установи. Назвемо, зокрема, статті

О. Греськів [2], Н. Зубко [4], Н. Кулеші [6], Г. Мельник-Хохи [8], В. Мудрохи [8; 9], Л. Сніцарчук [12] які ознайомлювали професійне середовище та інших зацікавлених вказаною проблематикою читачів зі специфікою діяльності ЛННБ України ім. В. Стефаника загалом та соціокультурної роботи. Корпус статей науковців дав змогу виявити основні завдання, в межах яких досягалися визначені культурно-освітні, інформаційно-комунікаційні, науково-дослідницькі, комеморативні цілі, що передовсім слугували єдиній меті – розкриттю, уведенню в науковий обіг й популяризації історико-культурної спадщини, покликаної зберігати й плекати історичну пам'ять українства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника є академічною науково-дослідною установою, що входить до складу Відділення історії, філософії та права Національної академії наук України. Особливі історико-культурні фонди XI–XXI ст. цієї книгозбірні слугують важливим історичним джерелом для дослідників, які працюють в сфері соціогуманітаристики. Серед цих фондів – рукописні та друквані книжкові і періодичні видання, різнотипні архівні матеріали, картографічні документи, твори образотворчого мистецтва, рукописні і друквані нотні видання, фотодокументи, боністика, медальєрика, нумізматики, сфрагістика, фалеристика, філателія, філокартія та інші типи і види історичних документів. Книгозбірня є потужним соціокультурним центром, що виконує надважливі завдання, пов'язані передовсім із збереженням історико-культурної спадщини українського та інших народів. Акцентуємо також активну соціокультурну роботу науково-бібліотечних працівників, спрямовану на розкриття та популяризацію унікальних фондів, а також, що не менш важливо, на підтримку і сприяння науково-дослідницькій праці користувачів.

Розкриваючи суть поняття «соціокультурна діяльність бібліотек», наведемо визначення бібліотекознавиці О. Матвійчук, яка наголошувала, що «соціокультурна діяльність бібліотек – це цілеспрямована і спеціально організована книгозбірнею, як соціальним інститутом, система дій і заходів, метою яких є сприяння вдосконаленню інтелектуального, матеріального та естетично-духовного стану суспільства, шляхом доведення до свідомості різних соціальних груп громадян, конкретних користувачів наукових знань, емпіричних фактів, естетичних і морально-етичних цінностей, акумульованих у бібліотечних документних зібраннях на різних носіях, організації різних виставок, творчих зустрічей із письменниками, митцями, політиками та ін.» [7]. До слова, існує також чимало формулювань інших учених, однак, на нашу думку, визначення, запропоноване О. Матвійчук, чітко детермінує це поняття, пояснює його суть і смисли.

Зазвичай дослідники визначають такі основні функції соціокультурної роботи (інформаційні, просвітницькі, пізнавальні, культурно-виховні, розважальні тощо). Проте наголосимо, що в науковій бібліотеці суттєвою ознакою соціокультурної роботи є «органічне поєднання наукових та культурних заходів», що акцентовано в статті низки авторів [5], серед яких – і авторка цієї публікації.

Соціокультурна діяльність ЛННБ України ім. В. Стефаника, як відзначала завідувачка відділу бібліотекознавства цієї книгозбірні М. Мудроха, «об'єднує всі види діяльності наукової бібліотечної установи: довідково-інформаційну, культурно-просвітницьку, науково-дослідну та науково-інформаційну. Усі заходи

заплановані у межах соціокультурної діяльності інституції повинні бути науково-обґрунтованими та чітко спланованими. Вони спрямовані на формування ціннісних орієнтацій особистості, розвиток читацької культури, дослідження та репрезентацію унікального фонду бібліотеки, створення привабливого іміджу наукової установи» [9, с. 142–143]. Обравши об'єктом дослідження соціокультурну роботу науковців та бібліотекарів ЛННБ України ім. В. Стефаніка, зупинимося у нашій статті на трьох її основних, на нашу думку, ділянках – виставковій (бібліотекознавчий, книгознавчий, пресознавчий, джерелознавчий, мистецький напрями), музейно-бібліотечній (меморіальні читальні зали, що акцентують роль українських діячів у творенні національної соціокультурної сфери), презентаційній (видавничий продукт як результат різноаспектного наукового опрацювання фондів), що є опорними (базовими) в процесі актуалізації історико-культурної спадщини минулих століть, а також на певних здобутках процесу цифровізації, який суттєво сприяє спрямуванню дослідницької уваги користувачів на особливу роль історичних документів, що бережуть потужний потенціал інформації, пов'язаної насамперед з нашою національною ідентичністю.

Виставкова (експозиційна) ділянка є найбільш результативною щодо виконання завдань, які розв'язують проблеми збереження і плекання історичної пам'яті та творення її дієвих наративів. Це особливо важливо в умовах перманентної турбулентності українського суспільства крайнього десятиліття, позначеного агресивними воєнними діями росії та розв'язанням повномасштабної війни проти України. Ця ділянка представлена здебільшого полі(моно)тематичними книжково-документальними, архівними, мистецькими виставками (стаціонарними, віртуальними, виїзними, пленерними тощо). Над концепцією створення експозицій та її реалізацією працюють співробітники відділів бібліотекознавства, рукописів, україніки, наукової бібліографії, рідкісної книги, європейської книги XIX–XX ст., Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів, відділу періодичних видань імені Мар'яна та Іванни Коців, відділу організації фонду та книговидачі. Докладну інформацію про відкриття експозицій, їх тематику і документне наповнення, основні розділи і фоторепортажі з відкриття зацікавлений користувач має змогу переглянути на сайті установи. (До слова, на відміну від інших національних наукових бібліотек, зокрема Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, в структурі ЛННБ України ім. В. Стефаніка відділу соціокультурної діяльності не виокремлено.) Серед значної кількості реалізованих виставкових проєктів (за звітами установи впродовж крайніх п'яти років) було створено майже 400 експозицій, які прицільно працювали на тільки на наукові інтереси українських, а й зарубіжних користувачів.

Як приклад, наведемо виставку «Книжкова Європеана з фонду відділу європейської книги XIX–XX ст. ЛННБ України ім. В. Стефаніка», відкриття якої відбулося за участю представників Національного інституту імені Оссолінських (Вроцлав, Польська Республіка) у червні 2023 р. Основні розділи виставки: «*Habent sua fata libelli*» (книги з довоєнного Оссолінеуму, родових книгозбірень родин Дідушицьких, Баворовських, Павліковських; видання з автографами О. Барвінського, М. Грушевського, Д. Донцова, Н. Кобринської, І. Крип'якевича, І. Кревецького, В. Щурата); «*Відомі за життя*» (прижиттєві видання видатних

європейських діячів відомих європейських діячів науки та культури, зокрема Б. Б'єрнсона, Й.-Г. Гердера, Г. Ібсена, Р. Кіплінга, М. Метерлінка, А. Міцкевича, Ю. Словацького, К. Чапека, Ф. Шиллера та ін.); «У світі книжкової культури» (видання XIX – першої половини XX ст., які ілюстрували відомі європейські митці – Г. Доре, Л. Ріхтер, С. Вуд, а також книги, що побачили світ завдяки видавцям Ф.-А. Брокгаузу, Й. Меєру, С. Оргельбранду, Ж. Шарпантьє, С. Фішеру та ін.); «Дороги Європи ведуть до Львова» (відомі туристичні серіальні видання Бедекера, Верля, Грібена, розмовники, словники і граматики). (Куратор виставки – завідувач відділу європейської книги XIX–XX ст., к. і. н. М. Кривенко.)

«Нині для соціокультурної діяльності бібліотеки – період створення нових концепцій і моделей активнішого спілкування із суспільством; пошук форм ефективного поширення знань, наукових досягнень, корисної інформації, створення дедалі більшої комунікації між членами суспільства; залучення його в мережу традиційних та електронних бібліокомунікацій» – відзначають Н. Захарова та Т. Серета [3, с. 121]. Таким новітнім виявом соціокультурних практик у ЛННБ України ім. В. Стефаника став музейно-меморіальний комплекс – два нещодавно відкриті меморіальні читальні зали з постійними документальними експозиціями: Меморіальний читальний зал ім. І. Крип'якевича та Меморіальний читальний зал ім. Т. і О. Антоновичів.

Створені за ґрунтовно продуманою концепцією наукових співробітників відділу рукописів, зокрема його завідувачки, канд. іст. наук М. Дядюк, ці зали отримали іменне означення не тільки для збереження в історичній пам'яті прізвищ відомих осіб, а й як зали, споряджені багатою рукописною документалістикою, покликані розкрити певні біографічні (життєві, освітні, професійні тощо) моменти з життя українських меценатів Тетяни та Омеляна Антоновичів, засновників відомої «Фундації ім. О. і Т. Антоновичів», а також видатного історика Івана Крип'якевича. Зафіксовані урочистості з нагоди відкриття комплексу рівно ж як і самі зали можна оглянути завдяки створеному працівниками ЛННБ України ім. В. Стефаника фільму-репортажу, що є також компонентом соціокультурної роботи установи. Відзначимо, що виступаючи на відкритті комплексу, митрополит УГКЦ, голова Філадельфійської архієпархії в США, президент Українського католицького університету Борис Гудзяк наголосив – «Нехай їхня [діячів. Л.М.] спадщина триває!», високо оцінивши ці ініціативи ЛННБ України ім. В. Стефаника. (Вітальний виступ Б. Гудзяка можна переглянути також на сайті установи.)

Презентаційна ділянка соціокультурної роботи міцно пов'язана з результатами науково-дослідної та редакційно-видавничої справи. Наголосимо, що ЛННБ України ім. В. Стефаника щорічно видає від 10 до 15 різножанрових видань (збірники наукових праць, монографії, історико-бібліографічні видання, біобібліографічні та бібліографічні покажчики, наукові каталоги, антології, вибрані твори тощо). Презентації видань доволі затребувані соціумом і зазвичай збирають чималу кількість шанувальників історико-культурних фондів установи. Зокрема, відзначимо презентації двох видань, які відбулися і в самій ЛННБ України ім. В. Стефаника, і, на запрошення зацікавлених користувачів, в інших наукових та культурних установах. Мова йде про дослідження канд наук із соц. комун. О. Середи ««У полоні арту: українська мистецька преса Галичини міжвоєнного періоду» (2023), та видання «Львів: історичні студії» Йосипа

Гронського, яке уклав канд. іст. наук Н. Лоштин за низкою неопублікованих праць краєзнавця, що зберігаються в його особистому архівному фонді у відділі рукописів.

Ведучи мову про соціокультурні практики ЛННБ України ім. В. Стефаніка, не можемо оминати ще одного важливого аспекту, що суттєво сприяє удоступненню історико-культурної спадщини для користувачів, – процесу оцифрування. Як наголошував академік О. Онищенко, «Для бібліотек завдання вписатися в цифрове середовище – невідворотна об'єктивна необхідність. Вона диктується їхніми одвічними функціями накопичення, перероблення й передавання знання, досвіду, інформації загалом. Але вже з урахуванням нових (цифрових!) носіїв і комунікаційних механізмів передавання інформації» [10, с. 3].

Акцентуємо увагу на доступних на сайті ЛННБ України ім. В. Стефаніка повнотекстових базах даних, які дозволяють користувачам значно розширювати джерельне наповнення історичних, філологічних, культурологічних, бібліотечно-знавчих, журналістикознавчих, філософських та інших досліджень, споряджати їх новою присутньою інформацією, аналізувати, порівнювати тощо. Доступність оцифрованої історико-культурної спадщини головно дає змогу користувачам віддалено працювати з документами, що значно полегшує дослідницьку роботу.

Ведучи мову про процес оцифрування великих масивів історичних документів, Л. Сніцарчук констатувала, що ця потрібна нині інноваційна форма соціокультурної роботи дозволяє належним чином популяризувати важливі надбання української та світової соціогуманітаристики, удоступнення для чинних користувачів повнотекстових результатів їх наукового опрацювання, а також залучення до наукового вивчення історико-культурних фондів потенційних читачів. Зокрема, авторка наголошувала, що «сьогодні на сайті Бібліотеки користувачі, науковий погляд яких спрямований на історичну минувшість, зафіксовану на сторінках преси, мають змогу працювати онлайн із низкою газет і журналів, серед яких найбільш читані: «Богословія», «Буковина», «Діло», «Народ», «Наш лемко», «Нива», «Нова Зоря», «Світ дитини», «Українська хата», «Учитель», інші часописи. Цей проєкт – «Електронна версія періодики» (куратори – Володимир Гіссовський, канд. іст. наук Юрій Романишин) продовжується, інтенсивно наповнюючись і надалі» [12, с. 246].

Важливо відзначити ще одну збірку, надану користувачам ЛННБ України ім. В. Стефаніка для ознайомлення і вивчення «Книжкової спадщини Наукового товариства імені Шевченка (1874–1913)». Таку назву має повнотекстова колекція, створена за підтримки Українського культурного фонду. Характеризуючи цю колекцію, зокрема корпус літературно-художніх видань, наукова співробітниця ЛННБ України ім. В. Стефаніка, канд. іст. наук Н. Зубко відзначала, що загалом оцифровано понад 500 різнотипних і різновидових видань, які побачили світ завдяки «матеріально-технічній базі НТШ у перші два періоди діяльності» товариства [4, с. 56].

Користувачі бібліотеки отримали також унікальну можливість працювати віддалено з документами, оригінали яких через відомі історичні обставини потрапили і зберігаються у польських книгозбірнях. На сайті ЛННБ України ім. В. Стефаніка наявні повнотекстові бази цих документів – «Архів Наукового товариства імені Шевченка з Національної бібліотеки Польщі у Варшаві» та «Архів Наукового товариства імені Шевченка з Національного інституту імені

Оссолінських у Вроцлаві». Інформація, акумульована в інших повнотекстових базах, зокрема «Стефаникіані», «Книжковій колекції Дмитра Бучинського», «Реабілітованій книзі», над укладанням та оцифруванням яких продовжують працювати співробітники ЛННБ України ім. В. Стефаника, також перебуває нині у відкритому доступі. Цю цифрову ділянку соціокультурної роботи задля розкриття і доступності історико-культурної спадщини співробітники ЛННБ України ім. В. Стефаника продовжують активно розвивати й впроваджувати у вільний доступ.

Висновки. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника провадить значну соціокультурну роботу щодо ознайомлення користувачів (чинних і потенційних) з унікальними різнотипними політематичними історико-культурними фондами. Зважаючи на те, що специфіка історико-культурної спадщини XI–XX ст. приваблює передовсім вмотивованих і, звісно, вимогливих читачів, які загалом перебувають в єдиному просторі наукового й культурного бекграунду, працівники установи відповідально підходять до творення соціокультурного продукту, що сприяє формуванню та збереженню історичної пам'яті. Соціокультурні практики книгозбірні зосереджені на виставковій (бібліотекознавчий, книгознавчий, пресознавчий, джерелознавчий, мистецький напрями), музейно-бібліотечній (меморіальні читальні зали, що акцентують роль українських діячів у творенні національної соціокультурної сфери), презентаційній (видавничий продукт як результат різноаспектного наукового опрацювання фондів) ділянках. Означені ділянки соціокультурної роботи дозволяють скеровувати користувачів на вибір нових напрямів їх дослідницьких інтересів, споряджають новою історичною інформацією, сприяють результативності науково-дослідницького процесу і головно розкривають інформаційний потенціал історико-культурної спадщини задля збереження історичної пам'яті.

Список бібліографічних посилань

1. Бутко Л. В., Василенко Д. П., Саранча В. І. Соціокультурна діяльність бібліотеки в умовах її цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 19–26. DOI: 10.32461/2409-9805.1.2022.257255.
2. Греськів О. О. Стратегія соціокультурної діяльності наукової бібліотеки: на прикладі Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (10–11 верес. 2015 р., Львів). 2015. С. 79–85.
3. Захарова Н., Серeda Т. Соціокультурна діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 68. С. 114–124. DOI: <https://doi.org/10.15407/pr.68.114>.
4. Зубко Н. Репрезентація художньої літератури кінця XIX – початку XX ст. у виданні Наукового товариства імені Шевченка (за матеріалами цифрової колекції Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника). *Бібліотечний вісник*. 2024. № 1(273). С. 54–63. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.01.054>.
5. Коваль Т., Матвійчук Л., Прокошина І. Основні тенденції та концептуальні засади розвитку соціокультурної діяльності наукової бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 3. С. 17–35. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.017>.
6. Кулеша Н. До історіографії українського пресознавства: «Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.» (т. 1–7). *Український інформаційний простір*. 2023. Ч. 12. С. 196–211.

7. Матвійчук О. Є. Бібліотека як соціокультурний інститут : освітньо-виховна місія. *Вісник Національного авіаційного університету*. Сер. : Філософія. Культурологія. 2010. № 2. С. 155–160.
8. Мельник-Хоха Г., Мудроха В. Електронна інфраструктура Львівської Національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 2. С. 7–17. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.007>.
9. Мудроха В. Особливості соціокультурної діяльності ЛННБ України ім. В. Стефаника у часі воєнного стану. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір* : матеріали Міжнар. наук. конф. (8–10 жовт. 2024 р.) : у 2 т. 2024. Т. 1. С. 142–148.
10. Онищенко О. Адаптація бібліотек до «життя в цифрі». *Бібліотечний вісник*. 2020. № 1 (255). С. 3–8.
11. Половинчак Ю. Соціокомунікаційні аспекти української книжкової культури в епоху цифрових та суспільних трансформацій: сучасні тенденції, виклики і перспективи. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 70. С. 23–25.
12. Снісарчук Л. На шляху до творення цифрової історії української преси ХІХ–ХХ ст.: інформаційно-дослідницькі практики ЛННБ України імені В. Стефаника. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір* : матеріали Міжнар. наук. конф. (8–10 жовт. 2024 р.) : у 2 т. 2024. Т. 2. С. 245–248.

References

1. Butko, L., Vasylenko, D., & Sarancha, V. (2022). Sotsiokulturna diialnist biblioteky v umovakh yii tsyfrovizatsii [Sociocultural activity of the library in the conditions of its digitalization]. *Library Science. Record Studies. Informology, 1*, 19-26. DOI: 10.32461/2409-9805.1.2022.257255. [In Ukrainian].
2. Hreskiv, O. (2015, September 10–11). Stratehiia sotsiokulturnoi diialnosti naukovoï biblioteky: na prykladi Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka [Strategy of scientific library socio-cultural activity on the example of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv]. In *Modern problems of library activity in the conditions of the information society: Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference* (pp. 79-85), Lviv, Ukraine. [In Ukrainian].
3. Zakharova, N., & Sereda, T. (2023). Sotsiokulturna diialnist Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho v umovakh voiennoho stanu [Sociocultural work of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine under martial law]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho, 68*, 114-124. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.68.114>. [In Ukrainian].
4. Zubko, N. (2024). Rerezentatsiia khudozhnoi literatury kintsia XX – pochatku XX st. u vydanniakh Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka (za materialamy tsyfrovoy kolektsii Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka) [Representation of fiction of the late 19th – early 20th centuries in the publications of Shevchenko scientific society (based on the digital collection of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv)]. *Bibliotechnyi Visnyk, 1*, 54-63. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.01.054> [In Ukrainian].
5. Koval, T., Matviichuk, L., & Prokoshyna, I. (2023). Osnovni tendentsii ta kontseptualni zasady pozvytku sotsiokulturnoi diialnosti naukovoï biblioteky [The main trends and conceptual foundations of the scientific library development of the socio-cultural activities]. *Bibliotechnyi Visnyk, 3*, 17-35. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.017> [In Ukrainian].
6. Kulesha, N. (2023). Do istoriografii ukrainskoho presoznavstva: "Ukrainska presa v Ukraini ta sviti ХІХ–ХХ st." (t. 1–7) [To the historiography of ukrainian press studies:

"The ukrainian press in Ukraine and the world in the 19th – 20th centuries" (Vols. 1–7)]. *Ukrainskyi Informatsiynyi Prostir*, 12, 196–211. [In Ukrainian].

7. Matviichuk, O. (2010). Biblioteka yak sotsiokulturnyi instytut: osvithno-vykhovna misiia [The library as social and cultural institution and its educational and upbringing mission]. *Visnyk Natsionalnoho Aviatsiinoho Universytetu. Serii: Filosofii. Kulturolohiia*, 2, 155–160. [In Ukrainian].

8. Melnyk-Khokha, G., & Mudrokha, V. (2023). Elektronna infrastruktura Lvivskoi Natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka [Electronic infrastructure of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 2, 7–17. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.007> [In Ukrainian].

9. Mudrokha, V. (2024, October 8–10). Osoblyvosti sotsiokulturnoi diialnosti LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka u chasi voiennoho stanu [Features of sociocultural activity of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv during of martial law]. In *Library. Science. Communication. Integration into the international library field. Proceedings of the International Scientific Conference* (Ch. 1, pp. 142–148), V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

10. Onyshchenko, O. (2020). Adaptatsiia bibliotek do "zhyttia v tsyfri" [Adaptation of libraries to "life in digits"]. *Bibliotechnyi Visnyk*, 1, 3–8. [In Ukrainian].

11. Polovynchak, Yu. Sotsiokomunikatsiini aspekty ukrainskoi knyzhkovoï kultury v epokhu tsyfrovyykh ta suspilnykh transformatsii: suchasni tendentsii, vyklyky i perspektyvy [Socio-communication Aspects of Ukrainian Book Culture in the Era of Digital and Social Transformations: Current Trends, Challenges and Prospects]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 70, 23–25.

12. Snitsarchuk, L. (2024, October 8–10). Na shliakhu do tvorennia tsyfrovoi istorii ukrainskoi presy XIX–XX st.: informatsiino-doslidnytski praktyky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka [On the way to creating a digital history of the ukrainian press of the 19th – 20th centuries: information and research practices of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv]. In *Library. Science. Communication. Integration into the international library field. Proceedings of the International Scientific Conference* (Ch. 2, pp. 245–248), V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

Larysa Matviichuk,

<https://orcid.org/0000-0002-7230-9053>,

Candidate of Sciences in Social Communications, Senior Researcher,

Information and Analytical Department,

Foundation of the Presidents of Ukraine,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

**SOCIOCULTURAL ACTIVITY
OF VASYL STEFANYK NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY
OF UKRAINE IN LVIV:
NARRATIVES OF HISTORICAL MEMORY**

The purpose of the article is to examine the key aspects of the sociocultural practices of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv in order to uncover its distinctive historical and cultural holdings, point out the key patterns and trends of these practices, and emphasize the significance of the digitization process in light of their ongoing support. **The research methodology** is based on the use of the principles of scientific objectivity and systematicity when applying the methods of analysis, synthesis, monitoring, description, and generalization. **Scientific novelty.** The results obtained characterize the

specificity of the book collection's sociocultural activity in relation to the disclosure and popularization of unique historical and cultural collections. Its main goals were described, the peculiarities of the subject of exhibition and presentation work were identified, and the significance of innovative processes for the activation of research by book collection users was established and validated. **Conclusions.** Significant sociocultural activities are carried out by the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv to introduce users – both present and prospective – to its distinctive and varied polythematic historical and cultural holdings. The historical and cultural heritage of the 11th to 20th centuries primarily attracts motivated and discerning readers, who typically share a similar scientific and cultural background. Consequently, employees are consistently tasked with producing a socio-cultural products that aid in the formation and preservation of historical memory. The library's socio-cultural practices focus on areas of exhibitions (librarian, bibliography, press studies, source studies, art directions), museum and library activities (memorial reading rooms that emphasize the role of Ukrainian figures in the creation of the national socio-cultural sphere), and presentations (publishing products as a result of multi-faceted scientific processing of holdings). The designated fields of socio-cultural work give users the opportunity to select new avenues for their research interests, offer fresh historical data, enhance the efficiency of the scientific research process, and – above all – display the historical and cultural heritage's informational potential for the preservation of historical memory.

К е у в о р д: Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, historical and cultural heritage, sociocultural work, memorial reading room, publishing products, digital representation.

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine
3, Holosiivskyi Avenue, Kyiv, 03039, Ukraine
e-mail: l.matvijchuk@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 16.11.2024 р.